

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

2013 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas **Testo vertinimo instrukcija**

NURODYMAI VERTINIMO KOMISIJAI

- Neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.
- Jeigu **teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo užduoties** atsakymas, vertinimo komisijos nuomone, yra teisingas arba iš dalies teisingas, bet formuluojamas kitais žodžiais, negu pateikta vertinimo instrukcijoje, skiriama vertinimo instrukcijoje numatytas taškų skaičius. Jeigu atsakymas teisingas, bet nenumatytas instrukcijoje, vertinimo komisija gali papildyti instrukciją ir skirti atitinkamai taškų. Tokiu atveju vertinimo komisijos pirmininkas rašo laisvos formos aktą, kuriame fiksuoja teisingą atsakymą ir jo įtraukimo į instrukciją argumentus. Aktą pasirašo visi komisijos nariai, jo originalas prisegamas prie NEC patvirtintos vertinimo instrukcijos, kopija išsiunčiama NEC.
- Vertindami **kalbos žinių taikymo užduotis**, vertintojai paraštėje žymi klaidas ir po konkrečia užduotimi esančioje lentelėje „Taškų suma“ užrašo skiriamą taškų skaičių.
- Jeigu **kalbos žinių taikymo užduoties** atsakymas, vertinimo komisijos nuomone, yra teisingas ir **nepažeidžia VLKK dokumentais patvirtintu kalbos vartojimo normų**, bet neįtrauktas į vertinimo instrukciją, vertinimo komisija gali papildyti instrukciją. Tokiu atveju vertinimo komisijos pirmininkas rašo laisvos formos aktą, kuriame fiksuoja teisingą atsakymą ir jo įtraukimo į instrukciją argumentus. Aktą pasirašo visi komisijos nariai, jo originalas prisegamas prie NEC patvirtintos vertinimo instrukcijos, kopija išsiunčiama NEC.
- Neapvalintus taškus, skiriamus už testo užduotis, vertinimo komisijos pirmininkas įrašo lentelėje, esančioje paskutiniame testo sąsiuvinio puslapyje, suskaičiuoja testo taškų sumą ir ją užrašo testo sąsiuvinio viršelyje esančioje lentelėje.
- Jeigu dviejų vertintojų įvertinimai skiriasi daugiau nei **dviem** taškais, vertinimo komisijos pirmininkas visą dalies raštu darbą peržiūri dar kartą ir nutaria dėl galutinio vertinimo. Jei įvertinimai skiriasi mažiau nei dviem taškais, galutiniu laikomas antrasis įvertinimas.
- Pasiekimų patikrinimo vertinimo protokolo grafoje „Galutinis vertinimas“ (stulpelyje „Taškų suma“) pasiekimų patikrinimo trijų dalių (viešojo kalbėjimo (dalis žodžiu), rašymo (I dalis raštu) ir teksto suvokimo, literatūros ir kalbos žinių taikymo (II dalis raštu)) taškai apvalinami iki sveikojos skaičiaus.

TEKSTO SUVOKIMO IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKYMO UŽDUOTYS

(18 taškų)

Pastaba: atsakymai gali būti formuluojami kitais žodžiais.

Kl. nr.	Klausimas	Gebėjimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Remdamiesi remarkomis, įvardykite kūrinio ištraukos veikėją.	Ž 8.1.3. randa reikalingą informaciją: atpažįsta grožinio kūrinio veikėją	Vaižgantas.	Įvardyta teisingai.	1
			Artojas. / Dzidorius.	Atsakyta neteisingai, neatsakyta.	0
2.	Paaiškinkite, kuomet prieštaringa veikėjo situacija, atskleidžiama 1–2 pastraipose.	A 8.2.2. nusako priešasties ir pasekmės ryšius	Gimė laisvas, o tapo visuomenės tarnu / yra suvaržytas visuomeninių įsipareigojimų.	Atsakyta teisingai: aiškinant susieti abu prieštaravimo ryšį nusakantys aspektai apie asmens laisvę ir tarnystę visuomenei.	2
			Tapo visuomenės tarnu.	Atsakyta iš dalies teisingai: bandoma aiškinti, bet suformuluojamas tik vienas prieštaravimo ryšį nusakantis aspektas.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
3.	Teksto veikėjo nuostata visuomenės atžvilgiu sąmoninga ir ilgalaikė.				
3.1.	Įvardykite tą nuostatą.	A 8.2.2. apibūdina veikėjus	Sąmoningai tarnauti Tėvynei. / Pareiga / atsakomybė Tėvynei.	Atsakyta teisingai: paaiškinta nuostata dirbti savo kraštui.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
3.2.	Įvardykite sintaksinę kalbinės raiškos priemonę, kuria ši nuostata išreiškiama.	Ž 8.1.3. randa reikalingą informaciją	Pakartojimas / retorinis pakartojimas.	Teisingai įvardyta sintaksinė kalbinės raiškos priemonė.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0

4.1.	Ženklų X pažymėkite, koks teksto tipas vyrauja šioje ištraukoje. A Pasakojimas ☐ B Samprotavimas ☒ C Aprašymas ☐	A 8.2.1. nagrinėja, atrenka, tinkamai sieja ir apibendrina informaciją, argumentuoja	B Būdingas veikėjo veiksmų ir poelgių apmąstymas, vertinimas.	Atsakyta teisingai. Tinkamai pagrįsta.	2
			B	Atsakyta iš dalies teisingai: teisingai pažymėtas teksto tipas.	1
4.2.	Atsakymą argumentuokite.		Veikėjas pasakoja apie savo gyvenimą.	Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
5.	Remdamiesi visu tekstu, paaiškinkite, kas veikėjui yra laisvė. Nurodykite du aspektus.	A 8.2.3. apibendrina, atskleiddami teksto prasmę remdamiesi teksto visuma ir savo patirtimi	Laisvė yra sąmoningas apsisprendimas tarnauti visuomenei, išsaugant asmens laisvę.	Paašškinta tinkamai: laisvė suprantama kaip asmens galimybė rinktis tarnystę besąlygiškai nepaklūstant nurodymams.	2
			Tarnavimas Tėvynei ir visuomenei.	Atsakyta iš dalies teisingai: bandoma argumentuoti, bet suformuluotas tik vienas kuris aspektas.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
6.	Atidžiai perskaitykite pirmą laiško pastraipą.				
6.1.	Įvardykite, už ką rašantysis dėkoja adresatui.	Ž 8.1.4. daro tiesiogines išvadas	Už parodytą dėmesį. / Už pasveikinimą.	Atsakyta teisingai: dėkoja už tai, kad jį prisiminė per šventes.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
6.2.	Paaiškinkite, kokia užuomina išryškėja pirmame sakinyje.	A 8.2.1. nagrinėja, atrenka, tinkamai sieja ir apibendrina informaciją	Užsimenama apie giminaičių neatidumą / ironizuojamas giminaičių aplaidumas.	Paašškinta teisingai.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0

7.	Dėl kurios priežasties rašantysis vengia rašyti laiškus giminaičiams? Atsakymą pagrįskite remdamiesi 2–3 pastraipomis.	A 8.2.2. nusako priežasties ir pasekmės ryšius	Jaučia susvetimėjimą, nes giminaičių atsakymai į jo laiškus labai trumpi ir oficialūs / giminaičiai nesidomi jo išgyvenimais, o tik prašo pinigų.	Tinkamai suformuluota priežastis ir nurodytas vienas kuris tinkamas argumentas. PASTABA: pagrindžiant būtina kalbėti apie tai, kas rodo susvetimėjimą: oficialūs santykiai, nesidomima vidiniais išgyvenimais, nepalaikomas artimas dvasinis ryšys.	2
			Jaučia susvetimėjimą.	Atsakyta iš dalies teisingai: tinkamai suformuluota priežastis.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
8.	Paskutinėje laiško pastraipoje išryškėja būdo bruožas, svarbus rašančiojo asmenybei suvokti.				
8.1.	Įvardykite šį būdo bruožą.	A 8.2.2. apibūdina veikėją	Gebėjimas iš savęs pasijuokti (autoironija).	Atsakyta teisingai: tinkami įvardytas būdo bruožas.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta.	0
8.2.	Paaiškinkite, kodėl jis geriausiai atskleidžia rašančiojo asmenybės brandą.	A 8.2.3. apibendrina, atskleiddami teksto prasmę remdamiesi teksto visuma ir savo patirtimi	Į save ir savo santykius su pasauliu žvelgti ironiškai gali tik brandi, stipri asmenybė.	Pakomentuota, kodėl tas bruožas brandžios asmenybės požymis.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta, tik pacituota.	0
9.	Baigdami sakinius, paaiškinkite, kas sieja ir kas skiria šiuos du tekstus:				

9.1.	Tekstus sieja kalbėjimo būdas: ...	A 8.2.3. apibendrina, atskleidami teksto prasmę remdamiesi teksto visuma ir savo patirtimi	Abiem tekstams būdinga ironija kalbant apie save (autoironija) / kalbėjimas pirmuoju asmeniu.	Atsakyta teisingai.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta.	0
9.2.	Tekstus skiria to paties asmens skirtingos gyvenimo sritys ...		... pirmajame dominuoja visuomeninio gyvenimo sritis, o antrajame – asmeninio gyvenimo sritis.	Teisingai įvardyti du dalykai.	2
				Teisingai įvardytas vienas dalykas.	1
				Atsakyta neteisingai arba neatsakyta.	0

KALBOS ŽINIŲ TAIKYMO UŽDUOTYS

(18 taškų)

1 uždutis. (2 taškai)

ATSAKYMAI IR VERTINIMAS

Iš <u>Vaižgantą gerai pažinojusių</u> žmonių užuominų matyti, <...>. Iš žmonių, kurie gerai pažinojo Vaižgantą , užuominų matyti, kad ne visuomet lengva jam buvo „sūnaus palaidūno“ ir „visuomenės nuotaikų barometro“ kaukė.	Tinkamai pabrauktas išplėstinis dalyvinis pažyminy ir taisyklingai suformuluotas bei tinkamai išskirtas šalutinis pažyminio dėmuo.	2
	Tinkamai pabrauktas išplėstinis dalyvinis pažyminy arba taisyklingai suformuluotas šalutinis pažyminio dėmuo. Pastabos: Jeigu šalutinis pažyminio dėmuo netinkamai išskirtas, atimamas vienas taškas. Jeigu perrašant padarytos dvi ir daugiau klaidų, atimamas vienas taškas.	1
	Netinkamai pabrauktas išplėstinis dalyvinis pažyminy ir netaisyklingai suformuluotas šalutinis pažyminio dėmuo. Uždutis neatlikta.	0

2 uždutis. (2 taškai)

ATSAKYMAI IR VERTINIMAS

Man rodos, realusis melas žalingesnis už poetiškąjį. Matai, kokią progą davei <u>liežuviams paleisti</u> .	Teisingai nurodytas frazeologizmas. Tinkamai paaiškinta: keikti / imti negražiai kalbėti / pliaukšti.	2
	Teisingai nurodytas tik frazeologizmas.	1
	Neteisingai nurodyta ir netinkamai paaiškinta. Uždutis neatlikta.	0

3 uždutis. (3 taškai: už kiekvieną klaidą atimama 0,5 taško)

ATSAKYMAI

Vaižgantas mums paliko daugiau, negu galėjo. Šviesiausia asmenybė. Jam galima pastatyti paminklą, kad iš tolo matytųsi, kokiam reikia būti kiekvienam mūsų tautiečiui. Jis prie visų pats priedavo ir prašnekindavo, su juo kalbėdamas jautėsi kaip artimas, kaip tautietis. Sunku rasti kitą žmogų, taip mėgusį darbą, veiklą. Taip ir gyveno kažkur toli, laikinosios sostinės užkampyje, didelis ir giedras žmogus.

Nejaugi, be Vaižganto, nepaliko nieko šventa?

VERTINIMAS

Klaidos	0	1	2	3	4	5	6
Taškai	3	2,5	2	1,5	1	0,5	0

4 uždutis. (4 taškai: už kiekvieną klaidą atimama 0,5 taško)

ATSAKYMAI

Aleksiukas buvo iš didelio būrio vaikų, kuriam vadovavo Didysis Juzas, o Aleksiukas tenkinosi antrąja vieta. Atmena jis save smulkų ištįsėlį, įdegusį net pilvą, kiek jo buvo matyti iš po baltų drobinių marškinėlių. Ir kepurę, jo galvai pirktą, dėvėjo.

Jis šykštus nebuvo. Daug ko tėvai jam negynė. Duodavo tad Aleksiukas draugams dovanų, kad jį gerbtų. Jei reikėjo galynėtis, visados mokėjo atsikalbėti, kad dėl tokių štai priežasčių to daryti tikrai negalįs. Ir skubėdavo pridurti, kad **ne kartą** jau rodė savo galią.

Gudrumo Aleksiukui netrūko. Jei Didysis Juzas sakėsi pažįstantis visus lizdus, tai Aleksiukas žinojo visus padavimus apie kiekvieną apylinkės kalnelį ar krūmą, o ko nežinojo, tą pats sukūrė.

Aleksiukas ir jo draugai **visgi** buvo vaikai teisingi. Jei svetimų obuolių **šiek tiek** ir pasiraškė, tai ne vogdami, nes visi savo sodus turėjo. Tik kam obuoliai drįsta per tvorą į svetimą pusę nusvirti? Į patį sodą vaikai niekadės nėjo.

VERTINIMAS

Klaidos	0	1	2	3	4	5	6	7	8 ir daugiau
Taškai	4	3,5	3	2,5	2	1,5	1	0,5	0

5 uždutis. (4 taškai: už kiekvieną klaidą atimama 0,5 taško)

Pastabos:

1. Laužtiniuose skliaustuose [ ] nurodomi galimi alternatyvūs skyrybos variantai. Jie vertinami kaip teisingi atsakymai.
2. Konstrukcijos neskyrimas iš abiejų pusių laikomas viena klaida.

ATSAKYMAI

Aš, rodos, jau esu Tau rašęs, kad būsi pusžmogis. Taip bus, jei Tu, gimusi ankštame žmonių skruzdėlyne, [-] [ ] Paryžiuje, [-] nepakeisi požiūrio.

Mieste žmonės gyvena kaip pelės, sulindusios į urvus. Miega ilgai, kol koks skambalas pažadina. Tada bėga į kitą urvą dirbti. O džiaugsmų duoda vėl kurio dirbtinai apšviestas urvelis.

Kokie miestelėno džiaugsmi? Gatvė ir pats sau. Štai pasipuošia mergelė, [-] aguona raudonoji, [-] ir mano, kad visi turi ja džiaugtis. Žiūrėti vien į save – [ ] tai lygu dievaičiui: [-] atsisėdo, įsižiūrėjo į savo bambą ir galvoja, o matyti, kad jam niekas nerūpi.

Ne, Eglute! Patys sau mes [-] ne džiaugsmas. Save praturtinti iš savęs [-] neįmanoma – [,] tai būtų pilstymas vandens tame pačiame šulinyje. Turto ieškoma šalia savęs, [-] jis susinešamas į save.

Didžiausias žmogaus turtas [-] tai gamta, mūsų pasaulis. Reikia kaimo, kad jis užpildytų miesto tuštybę, kaimo, kuris parodo mums, kaip bet kuris gyvis atsiranda, ką veikia ir kaip pasišalina.

VERTINIMAS

Klaidos	0	1	2	3	4	5	6	7	8 ir daugiau
Taškai	4	3,5	3	2,5	2	1,5	1	0,5	0

6 uždutis. (3 taškai: už kiekvieną pabrauktą teisingą variantą skiriama 0,5 taško)**ATSAKYMAI**

Juozas Tumas-Vaižgantas su ypač dideliu entuziazmu darbavosi universitete. Skaitė niekada neskaitytą paskaitų kursą, rašė, spausdino knygas. Tai padėjo jam tapti (profesionaliesniu, profesionaliesniam). Į auditoriją Vaižgantas įlėkdavo nešdamas po pažastimi didelį portfeli, prikimštą (knygomis, knygu). (Skaitant, skaitydamas) paskaitą, Vaižgantas laikė pakėlęs prieš save (abiejų, abejų) rankų tris pirštus – lyg turėtų žiupsnelyje (kokį, kokį tai) gležną daiktą. Jo vaizdingi žodžiai lengvai tekėjo, balsas buvo aiškus. Ir aš klausiau jo paskaitų, išlaikiau (bendrojo, bendro) kurso lietuvių kalbos ir literatūros egzaminus.

VERTINIMAS

Klaidos	0	1	2	3	4	5	6
Taškai	3	2,5	2	1,5	1	0,5	0